

Ouderwetse media op internet

Suzan Oudejans*

Hoe presenteren de zogenaamde ‘ouderwetse’ papieren media - de traditionele tijdschriften dus - zich op internet? Zijn er (vak)tijdschriften die niet op papier verschijnen maar alleen via internet toegankelijk zijn? Hoe hebben de wetenschappelijke tijdschriften zich ontwikkeld? Kunnen professionals op de hoogte blijven zonder ook maar een stuk papier te hoeven lezen?

Het maandblad *Psy* lanceerde in 2006 de nieuwssite *Psy.nl* (www.psy.nl) en *Psy-werkt.nl*, een vacaturesite. Op *Psy.nl* staan talloze nieuwsberichten over de ggz en de verslavingszorg en bovendien is het tijdschrift *Psy* als pdf te downloaden. Sterk zijn de links bij de nieuwsberichten, die verwijzen naar eerdere berichten, artikelen in het maandblad of externe links. Zo wordt een nieuwsbericht over het jubileumsymposium van Resultaten Scoren afgesloten met een link naar een artikel uit 2005 over Resultaten Scoren en een link naar de site waar men zich kon inschrijven voor dit symposium. Daaronder een lijst met reacties van lezers. Klasse.

De vacaturesite biedt naast vacatures informatie over opleidingen, stageplaat-

sen, vakantiebanen en scripties. De servicerubrieken voor bijeenkomsten, publicaties en oproepen van lezers maken het een zeer complete nieuwssite. Dan zijn er ook nog de platforms *Psy=me* en *PsyXperience*. Op de eerste kunnen organisaties in de geestelijke gezondheidszorg en de verslavingszorg berichten plaatsen. Op *PsyXperience* is er ruimte voor ervaringen van cliënten, professionals en familieleden. *Psy* kan voor ons land het schoolvoorbeeld van een combinatie tussen oude en nieuwe media genoemd worden. (Hoewel ... op Twitter zijn ze nog niet te vinden.)

De Psycholoog, het maandblad dat elk NIP-lid ontvangt, presenteert zich bescheidener op internet (www.psynip.nl): met niet meer dan een overzicht van de artikelen in het meest recente nummer. Het commerciële *Psychologie Magazine* heeft een uitgebreide, rustig vormgegeven website (www.psychologiemagazine.nl). Met tests ('Hoe mindful bent u?', 'Bent u neerslachtig?'), filmpjes van de straatexperimenten die ook in het magazine beschreven worden, een forum ('Onthul uw geheim!') en de mogelijkheid naar artikelen te zoeken. Hiervoor moet je wel abonnee zijn, anders betaal je zeventig cent per artikel. Datzelfde geldt voor de Dossier-sectie, die rond de

* Dr. S. Oudejans is onderzoeker bij het Amsterdam Institute for Addiction Research te Amsterdam. E-mail: s.c.oudejans@amc.uva.nl.

honderd onderwerpen bevat. Het dossier Verslaving (via 'alfabetisch zoeken naar een dossier') bestaat uit tientallen eerder verschenen artikelen, maar ook uit links naar relevante sites. En die zijn natuurlijk wel gratis.

Bijdragen aan - met name - de peer-reviewed wetenschappelijke tijdschriften komen vaak traag tot stand. Het is niet ongebruikelijk dat er enkele jaren zitten tussen een onderzoek en de presentatie van de resultaten. Dat heeft te maken met de tijd die het kost om resultaten zorgvuldig op te schrijven, de stukken daarna door collega's te laten lezen en het commentaar te verwerken. Het is dus prettig dat de kennisverspreiding met de komst van het internet in elk geval één langzame fase armer werd: het drukprocedé, dat achterwege kan blijven omdat de teksten rechtstreeks op internet geplaatst worden. Hoe zijn de redacties daarmee omgegaan en tot wat voor resultaat heeft het geleid?

Allereerst natuurlijk dit tijdschrift *Verslaving* (www.bsl.nl/verslaving). Biedt internet nog iets extra's bovenop de papieren versie? Het antwoord is ja. Weliswaar bescheiden, maar naast een preview van het meest recente nummer, staan er congressen op de homepage vermeld, worden we via 'Vacatures ggz' doorgelinkt naar de Medische Banenbank en kunnen we zoeken in een archief. Voor de volledige artikelen is een abonnement nodig; betalen per artikel of nummer is er niet bij. De site bevat ook nog een agenda, maar die is vermoedelijk nog niet actief, want bij geen enkele maand staat iets vermeld.

Ook het Maandblad *Geestelijke volksgezondheid* houdt het bescheiden op internet (www.trimbos.nl/nieuws/maandblad-geestelijke-volksgezondheid). Via de website van het Trimbos-instituut is alleen de inhoud van het meest recente nummer in te zien, alsmede een archief met een - enigszins haperende - zoekfunctie.

De site van het Britse *Addiction*, het hoogst aangeschreven wetenschappelijke tijdschrift in ons vakgebied, is sober en zakelijk vormgegeven (www.addictionjournal.org). De site biedt, naast veel informatie voor auteurs over het indienen van bijdragen, een preview van het meest recente nummer en toegang tot het archief. De persberichten (per jaar geordend) zijn gratis toegankelijk en bevatten een 'early view'-sectie waarin artikelen die vooruitlopend op de druk al online zijn gezet. Toegang kan via een abonnement of via een eenmalige 24-uurstoegang tot het uitgekozen artikel; de prijzen daarvoor variëren van twintig tot veertig dollar. Daarnaast biedt de site een zeer bescheiden 'free content'-optie: artikelen die gratis te downloaden zijn. (Dat waren er drie in december 2009; zeer beperkt dus.)

Het tijdschrift *Verslaving* en *Addiction* zijn geen uitzonderingen als het om beperkte gratis toegang gaat. Daarom is het *Open Addiction Journal* van uitgever Bentham Open zeer vermeldenswaardig (www.bentham.org/open/toaddj). Zoals de naam al doet vermoeden zijn alle artikelen van dit peer-reviewed tijdschrift vrij toegankelijk. Tot nu toe staan er twee

nummers online, onder meer met een artikel van hoogleraar verslavingszorg Cor de Jong.

Er zijn inmiddels ook peer-reviewed 'open acces'-tijdschriften. En dat beperkt zich niet alleen tot verslaving; via de *Directory of open access journals* is een groot aanbod van wetenschappelijke tijdschriften met gratis content te vinden (www.doaj.org). Dit soort tijdschriften - en dus ook het *Open Addiction Journal* - werken via het 'author pays'-model, wat betekent dat de auteur betaalt als het artikel is geaccepteerd.

Deze selectie laat zien dat je, om goed op de hoogte te blijven, geen abonnementen op papieren tijdschriften meer nodig hebt. De tijdschriften hebben zich ontwikkeld tot volledig online toegankelijke informatiebronnen die soms zelfs gratis zijn.